

СТАНОВИЩЕ

От

проф. д-р Мадлен Данова

дисертационния труд на Христо Димитров

на тема

РЕЦЕПЦИЯТА НА ДАНТЕ В ТВОРЧЕСТВОТО НА Т. С. ЕЛИЪТ

за присъждането на образователната и научна степен „доктор“

в научна област „Хуманитарни науки“,

направление 2.1 „Филология“ –Литература на народите на Европа, Америка,

Африка, Азия и Австралия

Филологически факултет, катедра „Славистика и балканистика“,

Югозападен университет „Неофит Рилски”

Познавам Христо Димитров като студент в магистърската програма „Комуникация: език, литература, масмедии“ към катедра „Англицистика и американистика“, ФКНФ, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, където той беше един от най-добрите студенти, винаги участващ активно в часовете, превръщайки дискусиите в истински академични форуми. По мое мнение, тази магистърска програма му даде възможност да доразвие и задълбочи научните си интереси към англо-саксонския модернизъм и рецепцията на предходните основополагащи произведения от европейската литература за развитието на поетите от ранното поколение от тази група модернисти. Магистърската му теза на тема „Echoes of Dante’s *Inferno* in “The Love Song of J. Alfred Prufrock,” “Gerontion,” and “The Waste Land” с ръководител доц. Аспарухов, всъщност се е превърнала и в основа на представения за публична защита дисертационен труд, който напълно отговаря на изискванията за такъв вид труд.

Данни за дисертацията и автореферата

Христо Димитров е зачислена като редовен докторант към катедра „Славистика и балканистика“ на ЮЗУ с научен ръководител проф. дфн Магдалена Костова-Панайотова. Представеният дисертационен труд обхваща 186 стр. текст и 10 стр. библиография. Трудът е структуриран в четири основни глави, Увод, Заключение и Библиография.

Уводът прави обстойно представяне на критическата и преводната рецепция на Т. С. Елиът в България от началото на 1990-те, както и на критическата рецепция на творчеството на родения в САЩ британски поет. Заключението, до което достига дисертантът е, че независимо от факта, че във всички критически изследвания влиянието на Данте Алигери се отбелязва по един или друг начин, „има недостиг на [...] цялостни изследвания, които да свързват творбите на двамата поети“ (стр.8). Трудът, разбира се, отделя заслужено внимание на двете публикувани досега критически изследвания, които се съсредоточават изцяло върху влиянието на Данте върху поезията на Елиът, а именно изследването на Доминик Манганиело „Данте и Т. С. Елиът“ (1989) и сборника с критически студии „Т. С. Елиът. Данте и идеята за Европа“ (2011). Христо Димитров успява убедително да защити своя избор на тема за изследване на фона на направеното вече от литературната критика. Целта на дисертационния труд, така, както е формулирана в Увода е именно „проследявайки връзката между Елиът и Данте в различните етапи от неговото развитие като поет, започвайки с „Пруфрок“ и стигайки до „Квартетите“ изследването [...] да проследи еволюцията в начина, по който Елиът прави алюзии с „Божествена комедия“ на Данте“ (стр. 10). Именно това е и най-важният принос на настоящия дисертационен труд, който успява убедително да покаже еволюцията на поетическия глас на Елиът чрез промените, които

настъпват в интерпретацията и вплитането на светогледа на неговия предшественик в собствените му произведения на базата на задълбочен анализ на литературните му произведения. В тази уводна част би било добре да се обърне и малко повече внимание на сравнителното литературознание, върху което стъпва анализа, но за съжаление интересните нови тенденции в развитието на този клон на литературната наука не са изследвани в дълбочина от дисертанта.

Следващите четири глави представят обобщение на откритите дълбоки интертекстуални връзки между двамата поети, на алюзиите и директните препратки към творчеството на Данте, които Елиът съзнателно вплита в своето творчество и по този начин убедително доказват, че това не са мимолетни влияния, а съзнателно и последователно изграждане на паралели и разкриване на пластове от значения, които могат да достигнат до читателя единствено на базата на познаването на символиката и дълбокия смисъл на творчеството на Данте и тяхната ре-интерпретация през призмата на модернистичната поезия на Елиът.

Първата глава обстойно подкрепя зададената цел и посока на изследване от Увода, като доказва, че влиянието на Данте далеч надвишава това на другите големи имена, предшественици на поезията от началото на двадесети век като Шекспир, Бодлер и Лафорг, които неизменно са привличали вниманието на изследователите на творчеството на Елиът.

Най-важни за настоящето изследване са втората, третата и четвъртата глави, които привеждат достатъчно доказателства на базата на убедителен дълбинен анализ на поетичните творби на Елиът, че той съзнателно следва развитието на Дантевата поетична визия от идеята за Ада, през Чистилището до Рая в своите произведения „Пруфрок“, „Герантион“ и „Пустата земя“ през „Кухите хора“ и „Пепелната стая“ до „Четири квартета“. В рамките на това становище ще е

трудно да се обобщят всичките анализирани произведения в тези три глави, но това, което трябва да се посочи, освен много добрият поглед на завършен литературен критик, който демонстрира дисертантът, е постъпателността на анализа, който надгражда и недвусмислено доказва тезата на изследването. Много важно качество на предложения анализ е и въздържането от категорични твърдения и предоставянето на място за различно тълкуване и допълване на анализа, с други думи, балансът, който Христо Димитров успява да постигне при утвърждаването на своето собствено виждане за изградената от Елиът мрежа от значения, която надгражда, едновременно черпейки с пълни шепи от ренесансовата творба, образността и въздействието на Дантевото произведение.

Един от паралелите, които биха могли да получат по-обстойно изследване, е връзката, която дисертацията обсъжда, между модернистичната поезия от началото на двадесети век и ренесансовата творба на Данте, така, както самият Елиът очертава взаимодействието между модерността и традицията в своето програмно есе „Традиция и индивидуален талант“. Ето защо моят въпрос е насочен именно към начина, по който, на базата на целия задълбочен анализ на паралелите между двамата автори, идеите, заложи в това есе, могат да послужат като допълнително важно доказателство за съзнателното търсене и преработване от Елиът на мотивите и образността, залегнали в основата на „Божествена комедия“.

И дисертацията и авторефератът, независимо от минималните правописни и стилистични пропуски, са написани на много добър език и имат логична структура. Трябва да отбележим и много внимателното отношение на Христо Димитров към превода на тези произведения и части от тях, които все още не са намерили своя преводач на български. Това определено може да бъде и продължение на неговите занимания с творчеството на Т. С. Елиът.

Авторефератът представя едно добро обобщение на постигнатото от Христо Димитров и отговаря на изискванията за този вид текст, като съдържа цялата необходима информация за обективното оценяване на докторанта.

Научни приноси

Несъмнено представеният дисертационен труд е приносен в обосноваването и разгръщането на всички важни паралели и интертекстуални връзки между творчеството на Т. С. Елиът и „Божествена комедия на Данте Алигери. Такова изследване е първото по рода си в България и допълва и разширява направените досега критически прочити на взаимодействието между двамата поети. Разгръщането на задълбочения анализ на произведенията на Елиът, фокусиран именно върху влиянието и преработването на постичния свят на едно от основополагащите произведения на европейската литература в тези произведения, без съмнение отваря нови хоризонти пред критическото преосмисляне на приноса на една от най-важните фигури в англо-саксонският модернизъм от първата половина на двадесети век.

Публикации и участия в научни форуми

Авторефератът представя и списък с три публикации по темата на дисертацията, като по този начин Христо Димитров покрива и минималните национални изисквания за присъждане на ОНС „Доктор“. Фактът, че и трите статии са на английски език е допълнително преимущество за по-широкото разпространение на идеите, залегнали в основата на представения дисертационен труд. За съжаление дисертантът не е представил допълнителна информация за участието си в национални и международни форуми, което би

допълнило неговата научна биография. Препоръката ми е Христо Димитров още по-активно да се включва в националния и международен обмен на идеи в областта на литературознанието.

Заключение

На базата на всички гореизложени заключения и изводи, изразявам пълната си увереност, че представения дисертационен труд отговаря на всички изисквания и подкрепям напълно присъждането на образователната и научна степен „доктор“ в направление 2.1. Филология на Христо Димитров, редовен докторант към Филологическия факултет, катедра „Славистика и балканистика“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, гр. Благоевград.

Регламент на (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016г.

05.09.2024 г.

проф. д-р Мадлен Данова

OPINION

from

Professor Madeleine Danova, PhD,

of the PhD dissertation of Hristo Dimitrov

THE RECEPTION OF DANTE IN THE WORKS OF T. S. ELIOT

for the awarding of the educational and scientific degree "doctor"

in the scientific field "Humanities", 2.1 "Philology" - Literature of the peoples of

Europe, America, Africa, Asia and Australia,

Faculty of Philology, Department of Slavic and Balkan Studies,

Southwest University "Neofit Rilski"

I know Hristo Dimitrov as a student in the Master's Program "Communication: Language, Literature, Mass Media" at the Department of English and American Studies, at the Faculty of Classical and Modern Philology, Sofia University "St. Kliment Ohridski", where he was one of the best students, always actively participating in the classes, turning the discussions into real academic forums. In my opinion, this MA program has given him the opportunity to further develop and deepen his scholarly interests in Anglo-Saxon modernism and the influence of seminal works of European literature on the development of the early generation of modernist poets. His master's thesis on "Echoes of Dante's *Inferno* in "The Love Song of J. Alfred Prufrock," "Gerontion," and "The Waste Land" supervised by Assoc. Professor Asparuhov, actually became the basis of the presented for public defense dissertation which fully meets the requirements for this type of work.

Dissertation and Abstract

Hristo Dimitrov is enrolled as a full-time doctoral student at the Department of Slavic and Balkan Studies at South-west University Neofit Rilski with scientific

supervisor Prof. Dr. Magdalena Kostova-Panayotova. The presented dissertation covers 186 pages of text and 10 pages of bibliography. The study is structured in four main chapters, Introduction, Conclusion and Bibliography.

The Introduction provides a comprehensive presentation of the critical and translational reception of T. S. Eliot in Bulgaria since the early 1990s, as well as the critical reception of the work of the American-born British poet abroad. The conclusion reached by the dissertation is that, despite the fact that in all critical studies the influence of Dante Alighieri is noted in one way or another, "there is a dearth of [...] comprehensive studies that connect the works of the two poets" (p. 8). The work, of course, pays due attention to the two critical studies published so far that focus entirely on Dante's influence on Eliot's poetry, namely Dominic Manganiello's study *Dante and T.S. Eliot* (1989) and the collection of critical studies *T. S. Eliot. Dante and the Idea of Europe* (2011). Hristo Dimitrov manages to convincingly defend his choice of research topic against the background of what has already been done by literary criticism. The purpose of the dissertation, as stated in the Introduction, is precisely "by tracing the relationship between Eliot and Dante at the various stages of his development as a poet, beginning with "Prufrock" and ending with the "Quartets", the study [...] to trace the evolution in the way, in which Eliot alludes to Dante's *Divine Comedy*' (p. 10). This is the most important contribution of the present dissertation, which manages on the basis of an in-depth analysis of Eliot's literary works to convincingly show the evolution of his poetic voice through the changes that occur in the interpretation and the interweaving of the worldview of his predecessor in his own works. In this introductory part, it would have been good to pay a little more attention to comparative literature, on which the analysis is based, but unfortunately the interesting new trends in the development of this branch of literary studies are not explored in depth by the dissertation.

The next four chapters summarize the deep intertextual connections between the two poets, the allusions and direct references to Dante's work that Eliot consciously weaves into his work, and thus convincingly prove that these are not fleeting influences, but a conscious and consistent construction of parallels and revealing of layers of meanings that can reach the reader only on the basis of knowledge of the symbolism and deep meaning of Dante's work and their re-interpretation through the prism of Eliot's modernist poetry.

The first chapter amply supports the aim and direction of research set by the Introduction, demonstrating that Dante's influence far exceeds that of the other great names, precursors of early twentieth-century poetry such as Shakespeare, Baudelaire, and Laforgue, who have consistently attracted scholarly attention of Eliot's critics.

Most important for the present study are the second, third and fourth chapters, which adduce sufficient evidence, based on a convincing in-depth analysis of Eliot's poetic works, that he consciously follows the development of Dante's poetic vision from the idea of Hell, through Purgatory to Paradise in his works "Prufrock", "Gerantion" and "The Waste Land" through "The Hollow Men" and "Ash Wednesday" to "The Four Quartets". In view of the limited scope of this review, it will be difficult to summarize all the works analyzed in these three chapters, but what should be pointed out, apart from the very good eye of an accomplished literary critic that the dissertation demonstrates, is the approachability of the analysis that builds on and unequivocally proves the research thesis. A very important quality of the proposed analysis is also the abstention from categorical statements and the provision of space for a different interpretation and complementing the analysis, in other words, the balance that Hristo Dimitrov manages to achieve in asserting his own vision of the network of meanings built by Eliot on the basis of the great Renaissance work, the imagery and impact of Dante's work.

One of the parallels that could have received further exploration is the relationship the dissertation discusses between early twentieth-century modernist poetry and the Dante's work in view of the interaction between modernity and tradition as Eliot himself outlines in his programmatic essay "Tradition and the Individual Talent." That is why my question is directed precisely at how, based on all the in-depth analysis of the parallels between the two authors, the ideas laid out in this essay can serve as further important evidence of the conscious search and reworking by Eliot of the motifs and imagery lying at the heart of *Divine Comedy*.

Both the dissertation and the abstract, regardless of minimal spelling and stylistic errors, are written in a very good language and have a logical structure. We must also note the very careful attitude of Hristo Dimitrov towards the translation of these works and parts of them, which have not yet found their translator into Bulgarian. This could definitely be a continuation of his deep engagement with the work of T.S. Eliot. The abstract presents a good summary of Hristo Dimitrov's achievements and meets the requirements for this type of text, containing all the necessary information for the objective evaluation of the doctoral student.

Scholarly contributions

Undoubtedly, the dissertation has contributed to the justification and development of all the important parallels and intertextual connections between the work of T.S. Eliot and *Divine Comedy* of Dante Alighieri. Such a study is the first of its kind in Bulgaria and complements and expands the critical readings of the interaction between the two poets made so far. Unfolding the in-depth analysis of Eliot's works, focusing precisely on the influence and reworking of the poetic world of one of the foundational works of European literature in these works, undoubtedly opens new

horizons for the critical rethinking of the contribution of one of the most important figures in Anglo-Saxon Modernism from the first half of the twentieth century.

Publications and participation in scholarly forums

The abstract lists three publications on the topic of the dissertation, thus Hristo Dimitrov also meets the minimum national requirements for awarding the educational and scholarly degree "Doctor". The fact that all three articles are in English is an additional advantage for the wider dissemination of the ideas underlying the presented dissertation work. Unfortunately, the doctoral candida has not provided additional information about his participation in national and international forums, which would have complemented his scholarly biography. My recommendation is that Hristo Dimitrov be even more actively involved in the national and international exchange of ideas in the field of literary studies.

Conclusion

On the basis of all the above conclusions, I express my full confidence that the presented dissertation meets all requirements and I fully support the awarding of the educational and scholarly degree "Doctor" in the field 2.1. Philology to Hristo Dimitrov, full-time doctoral student at the Faculty of Philology, Department of Slavic and Balkan Studies, at South-west University Neofit Rilski, Blagoevgrad.

Регламент на (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27.04.2016г.

5th Sept. 2024

Professor Madeleine Danova, PhD